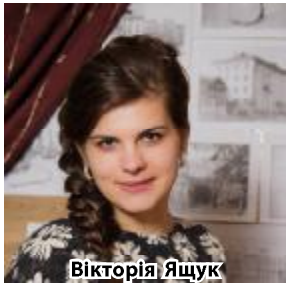

ДНІПРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вікторія Ящук

Наприкінці минулого року Комітет із Державних премій України в галузі науки і техніки провів ювілейний 20-й конкурс зі здобуття премій Президента України для молодих учених. Премії присуджують за видатні досягнення в галузі природничих, технічних та гуманітарних наук, які сприяють подальшому розвитку науки, суспільному прогресу й утвердженню високого авторитету вітчизняної науки у світі.

ПРЕМІЇ ПРЕЗИДЕНТА – МОЛОДИМ НАУКОВЦЯМ

Від Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара була подана одна робота – «Вивчення алгебричних структур за властивостями їхніх природних підструктур», авторами якої є завідувач кафедри геометрії і алгебри механіко-математичного факультету Олександр Пипка та доцентка цієї ж кафедри Вікторія Ящук.

Усі роботи, подані на здобуття премії, пройшли ретельну перевірку на відповідність формальним вимогам конкурсу, а також рецензування фахівцями відповідних галузей знань. За результатами таємного голосування, президія Комітету запропонувала присудити премію Президента України для молодих учених 2020 р. нашим колегам. Указом Президента України № 595/2020 від 29.12.2020 р. це рішення було затверджене остаточно.

Олександр Пипка в 2019 р. у віці 32 років захистив у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук. А Вікторія Ящук у тому ж 2019 році стала першою в Україні, хто захистив дисертацію на здобуття наукового

ступеня доктора філософії за спеціальністю «Математика». До кола наукових інтересів Олександра та Вікторії входять різні питання, пов'язані з фундаментальними дослідженнями у межах загальної алгебри, де вони одержали вагомий результат, визнані міжнародною науковою спільнотою.

Суттєвий внесок у досягнення такого високого результату додав науковий керівник лауреатів премії доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії наук вищої

освіти України, професор кафедри геометрії і алгебри механіко-математичного факультету Леонід Курдаченко.

Леонід Курдаченко є всесвітньо визнаним ученим, який неочіно збагатив українську та світову науку. Він є автором та співавтором близько 450 наукових публікацій, серед яких 10 монографій (зокрема, у найавторитетніших світових виданнях *CRC Press*, *John Wiley & Sons*, *Birkhäuser*), а також майже 200 статей, опублікованих у журналах, які індексуються міжнародними наукометричними базами даних *Scopus* та *Web of Science*.

Леонід Курдаченко приділяє велику увагу підготовці молодих кадрів. Він був науковим керівником 9 кандидатських дисертацій та науковим консультантом докторської дисертації. Значна частина нинішнього складу науково-педагогічних працівників кафедри геометрії і алгебри є його учнями, які продовжують добру справу свого Вчителя.

Щиро вітаємо лауреатів з таким високим досягненням, бажаємо творчої наснаги, нових здобутків у професійній діяльності та доброго здоров'я.

Сергій ОКОВИТИЙ,

проректор з наукової роботи д-р хім. наук, професор

Олександр Пипка

Міжнародна алгебрична конференція (Вінниця, 2019 рік): Вікторія Ящук, Василь Чупордя, Леонід Курдаченко, Олександр Пипка

Із метою знайомства та обговорення перспектив міжнародної співпраці ДНУ відвідала ізраїльська делегація на чолі з першим секретарем Посольства Держави Ізраїль в Україні, головою представництва Ізраїльського культурного центру «Натів» у Дніпровському регіоні Марком Довеом.

УКРАЇНА-ІЗРАЇЛЬ: МІСІЯ – НАЛАГОДИТИ КОНТАКТ

Це сьогодні пан Довев – успішний дипломат та голова регіонального представництва урядової організації, що діє під егідою МЗС та знаходиться у відомстві Канцелярії Прем'єр-міністра Ізраїлю. А в далекому 1992 році Марк Довев іще був студентом другого курсу журналістського відділення філологічного факультету ДНУ. У 1993 році сімнадцятилітнім підлітком уродженець Дніпра здійснив алію до Ізраїлю, де закінчив Єврейський університет в Єрусалимі, отримавши два докторських ступені з психології та соціології. Згодом багато років працював у різних структурах, пов'язаних з країнами колишнього Радянського Союзу, в тому числі в Посольстві Держави Ізраїль в Україні у Києві, Одесі, Дніпрі. «Сьогодні я переповнений світлими емоціями з юності, коли ще школярем за успішну роботу в учнівській Малій академії наук був достроково зарахований на другий курс тоді Дніпровського державного університету. Я був студентом журналістського відділення, навчався під науковим керівництвом Володимира Дмитровича Буряка, багато друкувався і робив радіопередачі на дніпровському обласному

В.о. ректора Ольга Соколенко – про можливості університету

радіо, – розповів на початку візиту до *Alma mater* Марк Довев. – Нині ж у якості офіційного представника Держави Ізраїль в Україні своєю місією я вбачаю допомогти дніпровському університету налагодити плідні зв'язки з ізраїльськими партнерами», – наголосив дипломат.

Про загальні напрями міжнародної діяльності та академічні потужності Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара гостю розповіли в.о. ректора професорка Ольга Соколенко, проректор з науково-педагогічної роботи у сфері міжнародного співробітництва професор Михайло Дяченко та в.о. начальника відділу по роботі з міжнародними організаціями та іноземними партнерами Дмитро Меліхов. «Нам дуже приємно, що Ви знайшли час відвідати *Alma mater* – єдиний в регіо-

Учасники зустрічі: Дмитро Меліхов, Ольга Соколенко, Марк Довев, Олена Колпіна, Михайло Дяченко

ні класичний університет із більш ніж 100-річною історією, – зауважила Ольга Соколенко. – Нині ДНУ налічує 14 факультетів, які охоплюють увесь спектр сучасних перспективних освітніх напрямів. А саме: широкий діапазон гуманітарних та соціальних фахів (філологія, журналістика, мистецтвознавство, право та суспільні науки), потужні природничі та технічні школи з біології, екології, математики, механіки, фізики, комп'ютерних наук, а також традиційні для нашого регіону спеціальності ракетно-космічного інженерного спрямування. На всіх факультетах університету здійснюються наукові дослідження, корисні для України та цікаві для колаборацій із закордонними вченими», – підкреслила Ольга Леонідівна.

Більше про міжнародне співробітництво та безпосередній досвід співпраці ДНУ з університетами Ізраїлю Марку Довеу розповів проректор Михайло Дяченко. Він відзначив, що наш університет є лідером за кількістю міжнародних проектів у Дніпровському регіоні. «На сьогодні у ДНУ діють близько 100 двосторонніх угод із різними закордонними науковими та освітніми установами, в межах яких здійснюються академічні обміни, проводяться спільні наукові дослідження, впроваджується співпраця в мистецько-культурній галузі. Щодо історії нашого партнерства з ізраїльськими закладами, можна сказати, що вона перебуває у стані активного розвитку. Ми постійно проводимо пошук нових партнерів в академічній та науковій сферах, а також залучаємо іноземний досвід в освітній процес ДНУ, запрошуючи до нас ізраїльських лекторів. Наприклад, починаючи із 2016 року науковий співробітник Департаменту анестезіології та критичного захисту Негевського університету імені Давида Бен-Гуріона (м. Беер-Шева) пан Метью Бойко здійснив уже п'ять візитів для викладання лекцій студентам, аспірантам та співробітникам нашого біолого-екологічного факультету. Подібну практику ми прагнемо продовжувати й надалі – і не лише у вузькоспеціалізованому

біологічному напрямі, а й масштабувати ізраїльсько-українське партнерство у всіх сферах освіти, науки, культури», – розповів Михайло Павлович.

Можливості, які для цього надає Ізраїльський культурний центр «Натів» у Дніпрі, представникам ДНУ докладно окреслив Марк Довев. Зокрема, він повідомив, що, окрім консульських послуг, «Натів» пропонує дніпровцям різноманітні проекти для ознайомлення із усіма сферами життя сучасного Ізраїлю. «Безпосередньо для студентів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара ми пропонуємо проведення короткотермінових курсів (факультативів) із вивчення івриту. Якщо це зацікавить студентську молодь ДНУ, ми можемо надати кілька сертифікованих викладачів із нашого Центру вивчення мови іврит, які проходили стажування й мають дипломи Єрусалимського університету. Вони можуть проводити заняття різного мовного рівня два рази на тиждень, у зручний для студентів час, зокрема й у віртуальному просторі. Також, вважаємо, що для студентської аудиторії ДНУ були би цікаві наші освітні програми, семінари та зустрічі на теми історії чи культури Ізраїлю, участь у молодіжних клубах та проведення спільних мистецьких заходів – художніх виставок, конкурсів творчих робіт молодих ізраїльських та українських митців тощо», – заповнив голова представництва «Натів» у Дніпрі.

За інформацією Марка Довева, подібні активності почасти стають результатом виключно персональних зв'язків представників Ізраїльських культурних центрів на місцях. Це пов'язано зі специфікою системи освіти Ізраїлю, де усі вісім університетів країни є приватними, а відтак майже відсутні загальнодержавні освітні програми для іноземних студентів. «Повні гранти Держава Ізраїль готує лише для студентів, які підпадають під дію Закону «Про повернення» та мають плани на репатріацію. Для всіх інших категорій іноземних студентів (здебільшого тільки аспірантів чи докторантів), державні грантові програми досить обмежені. У такій ситуації ключем до розвитку дійсно успішного міжнародного співробітництва в освітній сфері стають безпосередні особисті контакти та обопільна зацікавленість керівництва конкретних вишів», – пояснив українській стороні ізраїльський дипломат.

Власне, учасники першої зустрічі залишилися задоволеними знайомством. Сторони домовилися про пошук спільних інтересів в академічній, науковій та культурній сферах. Сподіваємося, що майбутня співпраця Дніпровського національного університету й Ізраїльського культурного центру «Натів» у Дніпрі стане вагомим внеском у справу загального зміцнення культурних зв'язків між Україною та Ізраїлем.

Олеся ДОЦЕНКО,
ІАА «УНІ-прес»

27.01.21
№1
(2981)

Проект «Біонічна рука». Доцент Сергій Алексєнко та студент Максим Далік

Президентський Фонд «Україна» опікується обдарованою молоддю вже 17 років поспіль й особливу увагу приділяє тим, хто прагне працювати у високотехнологічних галузях, розвиток яких допомагає зміцненню української держави. «Понад 100 наших студентів отримали підтримку у вигляді стипендії протягом усіх років діяльності Президентського Фонду «Україна». Багато з них працюють за фахом на базових підприємствах, зокрема у ДП «КБ «Південне» ім. М. Янгеля», ДП «ВО ПМЗ ім. О. Макарова». Останнім часом наші вихованці реалізують свої ідеї в Інжиніринговій школі ГО «Асоціація Ноосфера», яка працює на базі ДНУ», – відзначив заступник декана фізико-технічного факультету з виховної роботи Олександр Хащина.

При визначенні стипендіатів факультетською комісією фізтеху традиційно були враховані не лише успіхи в навчанні, а й участь у науковій роботі, мистецькі, спортивні, соціальні здобутки, активність життєвої та громадянської позиції. Так, **Микита Дудник** брав участь у виконанні науково-дослідної роботи з держбюджетної теми «Фізико-технологічні основи створення захисту сонячних елементів від електричних перенавантажень на основі полімерних наноконструкцій». Юнак займається спортом, є членом збірної університету з легкої атлетики, неодноразово ставав призером на змаганнях різного рівня.

Олексій Клименко дистанційно навчається в академії Cisco на курсі «Вступ до кібербезпеки», «Програмування мікроконтролерів», «Моделювання SolidWork» в Noosphere Engineering School «Космос». Брав участь у розробці

Семеро студентів фізико-технічного факультету отримали традиційну щорічну відзнаку від Благодійної організації Президентський фонд Леоніда Кучми «Україна». Цього року грошовим заохоченням нагороджені студенти четвертого курсу Володимир Свірса, Олександр Ткачук, Олексій Клименко, Анастасія Орішечок, Максим Далік та магістри Ігор Склярський і Микита Дудник.

СТИПЕНДІЇ ФОНДУ «УКРАЇНА» – КРАЩИМ ФІЗТЕХІВЦЯМ

студентського проекту «Дилатометр». Отримав диплом лауреата в номінації «Кращий молодий фотограф та відеограф» премії «Золота хвиля-2020», організованої мерією Дніпра.

Анастасія Орішечок брала участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді «Веб-технології та веб-дизайн». Навчалася на курсах «Програмування мікроконтролерів», «Моделювання SolidWork» в Noosphere Engineering School «Космос». Із жовтня 2019 року – голова ради студентів фізико-технічного факультету. Анастасія – учасниця всіх студентських заходів на факультеті, зокрема «Дня першокурсника», програми «Студентський куратор», благодійних ярмарків «Народи світу», «Космо-ярмарок», «Масниця», Love is, волонтерської роботи студентів у дитячих будинках та притулках для бездомних тварин.

Тематика робіт, над якими працював **Володимир Свірса**, спрямована на дослідження шляхів розвитку технології енергоактивних сонячних систем. Він був учасником низки конференцій. Нині юнак бере участь у виконанні науково-дослідної роботи з держбюджетної теми «Фізико-технологічні основи створення захисту сонячних елементів від електричних перенавантажень на основі полімерних наноконструкцій».

Дослідження **Ігоря Склярського** знайшли відображення в матеріалах понад десяти наукових конференцій різного рівня. Ігор є учасником Всеукраїнської відкритої студентської олімпіади з галузі знань «Авіаційна та ракетно-космічна техніка» та Всеукраїнських конкурсів «Авіатор», NASA Space Apps Challenge та стипендіальної програми «Завтра.UA», переможцем конкурсів Star Track II, Star Track III. Ігор – активний учасник про-

Олексій Клименко, Анастасія Орішечок, заступник декана Олександр Хащина, Максим Далік, Ігор Склярський

екту «Студентська ракета». Член збірної університету з боротьби дзюдо.

Олександр Ткачук долучився до роботи багатьох наукових форумів, зокрема XXI Міжнародної молодіжної науково-практичної конференції «Людина і космос» з доповідями «Програмне забезпечення для роботів» і «Супутник із видобутку сонячної енергії в космосі», VII Міжнародної наукової конференції «Космічні технології: сучасне та майбутнє», Міжнародної науково-практичної конференції «Комп'ютерні технології і мехатроніка» з доповідями «Розрахунково-логічні системи для управління КА» та «Впровадження ІКТ на транспорті». Олександр – кандидат у майстри спорту з футболу, гравець збірної факультету та університету з футболу та міні-футболу.

Максим Далік цікавиться новітніми технологіями, розробками, конструкціями та їх застосуванням у різних галузях людської діяльності. Із другого курсу бере активну участь у роботі студентського наукового гуртка з технології 3D друку. Долучився до розробки та створення зразків мехатронних пристроїв (робот-маніпулятор MOVEO 3D), зокрема, проекту

«біонічна рука». «Робот, створений нами протягом кількох місяців, – прототип колаборативного робота, тобто робота, який співпрацює з людиною, допомагає їй у виробничому процесі. Це гарний приклад для студентів, які освоюють нашу спеціальність, – розповів Максим. – Нашого робота-маніпулятора можна використовувати для транспортування певних предметів, прищвидження збирання. Якщо його вдосконалити й доопрацювати програмне забезпечення, це може бути робот-зварювальник для якогось малосерійного виробництва. Робототехніка полегшує діяльність людини в побуті, а в промисловості – допомагає усувати помилки, пов'язані з людським фактором, а також полегшує виробництво». Також Максим представив кафедру мехатроніки та фізико-технічний факультет у заходах «РобоФест» та «ТехФест». Увійшов до складу команди-переможця студентів інноваційного турніру Star Track, що проводиться Noosphere Engineering School. Є учасником Всеукраїнського благодійного конкурсу «Авіатор».

ІАА «УНІ-прес»
за матеріалами фізико-технічного факультету

ВИВЧАЄМО СПАДЩИНУ

Засновником і першим завідувачем підрозділу був видатний український історик та археолог професор Д.І. Яворницький. Учений закладав основи історичної українистики в нашому університеті ще з вересня 1918 р., коли почала функціонувати кафедра історії місцевого краю і Запорозжя – безпосередня предтеча кафедри історії України. Нова ж кафедра працювала як структурний підрозділ Катеринославського інституту народної освіти, що став наступником Катеринославського університету. Щоправда, назви кафедри змінювалися: в 1923/24 н.р. – «кафедра історії України і історії місцевого краю», а в 1924/25 н.р. у межах факультету професвіти знову функціонувала кафедра історії України. У 1924 р. підрозділ, очолюваний Д.І. Яворницьким, набув статусу науково-дослідної кафедри українознавства, яка працювала в структурі Катеринославського (з 1926 р. – Дніпропетровського) історико-археологічного музею з підпорядкуванням ВУАН. Перший керівник кафедри дістав почесне ім'я «народного академіка», був широковідомим й авторитетним ученим та педагогом, видатним комунікатором-україністом, справжнім патріотом України. У 1920-х рр. під керівництвом Д.І. Яворницького почала формуватися наукова школа з українознавства, становлення якої було перервано з ідейно-політичних мотивів за умов утвердження сталінського тоталітарного режиму.

У 1930 р. кафедра історії України функціонувала в межах Дніпропетровського інституту соціального виховання, одного з наступників Дніпропетровського ІНО. У 1933 р. у відновленому університеті така кафедра вже була відсутня. У подальшому, за історичних умов тоталітарного й посттоталітарного комуні-

Кафедра історії України – визнаний в університеті й регіоні центр історичної українистики – один із найстаріших підрозділів університету. 1 січня 2021 р. виповнилося 100-річчя від дня її заснування.

СТО РОКІВ КАФЕДРИ ІСТОРІЇ

Кафедра історії України, 2018 рік

тичного режиму, протягом трьох десятиліть вивчення історичної українистики штучно обмежувалося. За тих обставин заохочувалося дослідження радянського періоду історії УРСР, а вивчення попередніх історичних часів «феодалізму» та «капіталізму» вивчалось фрагментарно, та й то в контексті панівної ідеології та методології історії. Вивчення української історії проводилося на кафедрі історії народів СРСР, а потім на кафедрі історії СРСР та УРСР, яка була створена в 1966 р. під керівництвом д-ра іст. наук, проф., відомого історика-аграрника Д.П. Пойди. За двадцять років завідувачем кафедри став у той час канд. іст. наук, доц. В.В. Іваненко.

Відновлення кафедри історії України як самостійної структурної одиниці історичного факультету відбулося за часів «перебудови» 5 травня 1989 р. Завідувачкою кафедри стала д-р іст. наук, проф. Г.К. Швидько (1989–1995), яка на зорі відродженої незалежної України разом із колегами розпочала процес динамічного розвитку історичної українистики. На рубежі ХХ–ХХІ ст. ця робота тривала під керівництвом таких очільників кафедри, як канд. іст. наук, доц. В.І. Костенко (1995–1996), канд. іст. наук,

доц. О.Ф. Нікілев (1996–1997), д-р іст. наук, проф. С.І. Світленко (1997–2010), д-р іст. наук, проф. Ю.А. Святець (2010–2020). Із вересня 2020 р. завідувачкою кафедри є канд. іст. наук, доц., випускниця докторантури ДНУ О.М. Посунько.

Сьогодні кафедра історії України є найпотужнішим у кадровому відношенні підрозділом історичного факультету, де, крім керівників кафедри, працює п'ятеро докторів історичних наук, професорів (В.В. Ващенко, Т.Ф. Литвинова, О.Ф. Нікілев, С.І. Світленко, Ю.А. Святець), п'ятеро кандидатів історичних наук, доцентів (С.М. Каюк, І.М. Ковальська-Павелко, О.А. Репан, О.О. Чепурко, І.А. Шахрайчук). До складу кафедри входять педагогічний працівник – завідувачка навчальної архівно-музейно-археологічної лабораторії канд. іст. наук А.С. Струкуленко, ст. лаб. кафедри, магістр історії Я.М. Мордвінова.

Сучасна кафедра історії України ДНУ – це інноваційні навчальні курси; активне використання мультимедійних технологій в освітньому процесі; динамічний поступ кількох наукових напрямів, які утворюють інтелектуальне ядро Дніпровської наукової школи історичної українистики. Кафедра активно працює зі студентами, які відвідують науково-дослідні гуртки: «Історичні профілі України» та «Ремесло історика і...». Важливо, що до гурткової роботи долучаються студенти вже з молодших курсів. Це, зокрема, Л. Захарова (III курс), Н. Коваль та Ю. Чабан (II курс), І. Горб, С. Жовнір, Г. Заворотній, Я. Козинець, В. Пархоменко, І. Платонов, П. Санін, В. Свідомський, Л. Юнкевич та інші (I курс).

Напередодні ювілею кафедра навіть за умов карантину на належному рівні про-

вела IV Всеукраїнські Яворницькі читання, присвячені 165-річчю від дня народження академіка Д.І. Яворницького. У читаннях узяли участь 69 осіб з 11 міст України і 19 освітньо-наукових та музейних установ. Під час конференції, яка в умовах адаптивного карантину відбувалася на платформі ZOOM, робота велася у рамках чотирьох секцій. На читаннях, загалом, було заслухано й обговорено 59 доповідей. У центрі уваги перебували творча спадщина, інтелектуальні контакти й традиції Дмитра Яворницького, військово-політичні, міжнародні, соціально-економічні, суспільно-політичні та соціокультурні питання історії Наддніпрянської України XVIII–XX ст., а також освіта, наука та духовно-релігійне життя регіону XIX–XX ст. За підсумками роботи конференції вже видано змістовний збірник тез доповідей.

Добрим творчим подарунком до кафедрального ювілею стало рішення вченої ради університету про відкриття нової освітньої програми «Історична українстика та прикладна історія» за спеціальністю 032 – Історія та археологія вже з 2021/22 н.р. І це закономірний результат роботи колективу кафедри. Так, за підсумками науково-дослідних робіт у 2020 р., вона вкотре впевнено посіла I місце серед факультетських підрозділів. Відкриття нової освітньої програми стало необхідною організаційною передумовою для розгортання профорієнтаційної роботи, збільшення набору на історичний факультет ДНУ, підвищення якості освітнього процесу, подальшого розвитку українознавчих освітніх практик та наукових студій.

Сергій СВІТЛЕНКО,
декан історичного факультету,
професор кафедри історії України

У статті використано матеріали науково-довідкового видання «Історичний факультет Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (1918–2018)» (Дніпро: Ліра, 2020).

Нагородження лауреатів конкурсу

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОРИВ + ТВОРЧИЙ КРЕАТИВ

рив року», «Лідер студентського самоврядування року», «Громадський діяч року», «Художня самодіяльність року», «Волонтер року», «Митець року», «Студентський засіб масової інформації року», «Унікальна номінація року».

Переможцем у номінації «Інноваційний прорив року» став першокурсник фізико-технічного факультету ДНУ Ігор Шибка. Юнак є членом Національної команди України від Малої академії наук, автором наукових проєктів, переможцем та призером міжнародних та всеукраїнських конкурсів. «Я змалечку захоплююся розробкою різних пристроїв, електронікою, програмуванням, ракетобудуванням та космосом. Саме тому вступив на фізико-технічний факультет. Вивчаю розробку систем керування космічними апаратами, – розповів на церемонії вручення нагород конкурсу Ігор Шибка. – Нагороду отримав за свій проєкт – мультипроцесну комбіновану систему телемеханіки. Її можна встановити на обладнання, яке має електроніку, механізми

Шестеро студентів нашого університету і танцювальний клуб «Ритм» Палацу студентів ДНУ відзначилися у щорічному обласному конкурсі «Студент року Дніпропетровщини».

або двигуни. А потім – контролювати на відстані з будь-якої точки світу. Знадобиться тільки комп'ютер та інтернет». Дипломантом у цій номінації стала магістр спеціальності «Хімія» Аріна Скок. Дівчина є переможницею Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Хімія», авторкою наукових робіт та доповідей, учасницею наукових конференцій та грантових програм.

У номінації «Громадський діяч року» переміг студент п'ятого курсу спеціальності «Соціальна робота» Віктор Золотаренко. Віктор – організатор та співорганізатор проєктів і заходів соціального спрямування на рівні Дніпра, Дніпропетровської області та України.

Лауреатом у номінації «Художня самодіяльність року» став танцювальний клуб «Ритм» ДНУ – неодноразовий переможець та призер національних на міжнародних змагань з танцювального спорту.

Студентка другого курсу спеціальності «Біотехнології та біоінженерія»

Дар'я Додон відзначилася у двох номінаціях конкурсу: стала лауреатом у номінації «Митець року» як учасниця та призерка міжнародних та всеукраїнських кінофестивалів, змагань та конкурсів, а також стала дипломантом у номінації «Розумник року» як учасниця наукових, науково-практичних конференцій за напрямом «Екологія».

У номінації «Студентський засіб масової інформації року» лауреат конкурсу – студентка четвертого курсу спеціальності «Журналістика», голова пресслужби ради студентів ДНУ Олександра Ткач.

Студент IV курсу спеціальності «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» Олексій Клименко – лауреат у номінації «Унікальна номінація року». Олексій – відеомонтажер, активіст, програміст, науковець, учасник конференцій та олімпіад.

Вітаємо наших студентів із вагомими здобутками та бажаємо бути і надалі активними й креативними!

Світлана ФІЛІП,
за матеріалами Інтернет-ЗМІ

NOTA BENE

Ми живемо в епоху постійних трансформаційних змін, що відбуваються під впливом різних чинників та викликів як на рівні соціуму, так і окремих індивідумів, конкретних людей. Це – об'єктивна реальність, веління часу, незалежно від того, подобаються такі зміни комусь чи ні. Навіть якщо йдеться про докорінний злам деяких традицій, ustalених стереотипів, звичних атрибутів нашого повсякдення.

Однак, на мою думку, у подібних перемінах мають діяти подеколи й певні обмежувальні інструменти, передусім прийняті і «працюючі» у суспільстві норми, принципи, правила поведінки тощо. Маю на увазі базові критерії гармонійно розвиненої особистості – її загальну культурність, ерудицію, комунікабельність, без чого малоймовірно всерйоз говорити й про наших вихованців як про високоосвічених, конкурентоспроможних фахівців, здатних адекватно реагувати на найнесподіваніші та найгостріші виклики ХХІ ст., повноцінно інтегруватися в непрості суспільні реалії сьогодення.

Думаю, що цей імператив не варто забувати і студентам, і викладачам, рухаючись до мети зустрічними курсами. Адже культура як вічна ціннісна категорія, як духовний горизонт і своєрідний путівник на життєвому шляху сама по собі в людей не з'являється, а формується і встотується в тканину їхньої самосвідомості, моралі впродовж усього життя, віддзеркалюючись у відповідних діях, вчинках, лінії поведінки. Тож учитися культурі ніколи не пізно, якщо хочеш насправді бути модерним, стильним, а не просто лише схожим на *Homo sapiens*. І університетські роки в такому сенсі багато в чому є унікальними, визначальними, оскільки саме в цей час остаточно кристалізуються грані характеру молоді людини, відбувається її становлення як особистості, громадянина.

Сьогодні в умовах пандемії коронавірусної інфекції загальна культура для всіх і кожного починається з беззастережного виконання ключових заповідей карантину: обов'язкового проходження температурного скринінгу, носіння в громадських місцях засобів особистого протиепідемічного захисту (маски, респіратори, рукавички), дотримання соціальної дистанції, користування дезінфектором, миття рук. Усе це – невід'ємна передумова правильної соціалізації під час епідемії, свідчення поваги до тих, хто поряд, і турботи про їхнє здоров'я.

Звичайно, ми всіляко допомагаємо студентам усвідомлено сприймати по-

ВІЧНА ЦІННІСТЬ

дібні виклики та вимоги, загалом пізнавати різнобарвні картини прекрасного, долучатися до кращих надбань духовності, уміти вирізняти добро і зло, справжнє і позірне, позбавлятися шкідливих звичок, узвичаєних у молодіжному середовищі. Одне слово, сприяємо їм зростати культурно, морально та набиратися життєвих премудростей. Пам'ятаєте, як у Конфуція: «Не проклинайте темряву, запаліть краще свічку...» Мають вони й зовсім непоганий університетський дороговказ, а саме Кодекс честі та гідності студента ДНУ.

Проте в реальному житті наші студенти, на жаль, нерідко «грішать» порушеннями загальноприйнятих норм публічної культури, спілкування, тяжіють радше до демонстративних форм самовираження і самоствердження, виявляючи при цьому елементи правового і суспільного нігілізму, егоцентричності, прагнення до псевдолоідерства тощо. У частині з них відчувається слабкість емоційного інтелекту, внутрішньої потреби в будь-яких виявах альтруїзму, милосердя, толерантності.

Додає проблемності в контексті студентської культури й масована диджиталізація нашого життя, зокрема такі її негативні ракурси, як гаджето-залежність, кібербулінг, захоплення комп'ютерними іграми з елементами насильства, жорстокості, нездатність вирішення простих життєвих завдань без допомоги Інтернету, електронних пристроїв тощо. Окрім того, опосередкування віртуального спілкування подеколи створює ілюзію вседозволеності й безкарності в публічних образах опонентів.

Не секрет також, що на загальній культурі молоді не найкраще позначається вимушене перенесення освітнього процесу в дистанційний режим і пов'язана із цим фактична неможливість звичного живого спілкування через відповідні карантинні обмеження.

Як наслідок, з'явилися тривожні симптоми певної десоціалізації частини студентства, формування в її уяві якогось ілюзорного простору, дефіциту уваги найближчого оточення, втрапи навичок комунікації в реальному середовищі, що може, мабуть, обернутися й додатковими труднощами та проблемами на психологічному рівні. Гадаю, декому не зайвим було б задуматися над цим.

Не є, на жаль, ознакою належної культури та інтелігентності багатьох студентів (зокрема, і дівчат) не згасаюча, а висхідна динаміка «збоченої» мовної практики, точніше, поширення

ненормативної лексики (читай: відвертої нецензурщини), зловживання побутовими жаргонізмами, молодіжним сленгом, алогічними, тобто недоречними, запозиченнями з англійської мови. Адже слова-паразити аж ніяк не роблять спілкування сучаснішим, як уважає частина молоді, а, повірте, просто жалюгідним. Як, до речі, важко оцінювати з позиції модерності й інше неабияк поширене серед студентства (і знову чи не передусім з-поміж дівчат) явище – тютюнопаління (нехай і в сучасній обгорті електронних цигарок (вейпів), яке, окрім шкоди для здоров'я, може згодом позначитися і на їхніх кар'єрних успіхах, оскільки нинішні роботодавці часто-густо надають перевагу тим, хто не курить.

Водночас продовжує викликати як мінімум подив поведінка деяких студентів у навчальних корпусах під час перерв та очікування занять. Публічне обговорення недоліків викладачів й одногрупників, штовхання і створення черг біля ліфтів, занадто гучні розмови телефоном, уживання їжі та напоїв на ходу, у ліфтах та коридорах, сидіння на підлозі, демонстративні обійми і поцілунки – ось досить неповний перелік «міжпарних», так би мовити, «розваг».

А хіба всім до вподоби вияви елементарної нестриманості, а то й відвертої епатажності в зовнішньому вигляді частини студентів? Скажімо, нерідкісними є випадки появи в університеті студентів у надмір екстравагантному одязі, у майках і шортах, з непристойними чи просто абсурдними написами й зображеннями на них, фарбованим у неприродний колір волоссям та занадто виразним макіяжем у дівчат, майже жіночими зачісками в хлопців тощо. Утім, надто вільний дрес-код й окремих викладачів навряд чи може слугувати повчальним прикладом для студентів.

Мені здається, що ці та інші дрібні, на перший погляд, вольності етичного й загальнокультурного характеру насправді свідчать про певні системні прорахунки в роботі з молоддю, коли до таких «дрібниць» у багатьох з нас, як то кажуть, «не доходить руки». Натомість усі ми маємо пам'ятати, що без них мозаїчний образ нашого випускника буде явно неповним, обмеженим, бо й від таких «портретних штрихів» не малою мірою залежатиме, чи стане він, врешті-решт, на виході не лише по-справжньому освіченим, фаховим, але й культурним, інтелігентним. Ось у чому питання.

Валентин ІВАНЕНКО,
д-р іст. наук, професор

МОВНІ СТУДІЇ

Як звертатися: ІГОРЮ чи ІГОРЕ, ОЛЕГУ чи ОЛЕЖЕ?

Українська мова належить до тих слов'янських мов, які зберегли кличний відмінок. Ця граматична форма найпоказовіша для іменників, що номінують осіб, тварин, птахів тощо, до яких звертаються з різною метою. Історично закріпленою нормою для української мови є вживання в кличному відмінку й назв неістот, особливо коли вони слугують засобом персоналізації в усній народній творчості, художньому та розмовному стилях. Наприклад: **Слово, моя ти єдина зброє, ми не повинні захищати тебе!** (Леся Українка); **Земле, моя всеплодюча мати** (І. Франко) та ін.

Утім, найважливішу функцію виконують вокативи у повсякденному й етикетному спілкуванні під час установлення, підтримання та завершення мовного контакту між людьми. Тому не менш важливо знати, як правильно звернутися на ім'я, по батькові, прізвище до керівника чи підлеглого, до знайомої чи зовсім чужої людини. Відомо, що антропоніми (власні імена людей) повністю віддзеркалюють відмінювання загальних назв. Натомість деякі з них викликають певні труднощі щодо формотворення. Саме до таких – «проблемних» – антропонімів належать чоловічі імена *Ігор* та *Олег*.

Питання, як же правильно звернутися до осіб з такими іменами, є актуальним і непростим для багатьох українців, оскільки в літературній мові спостережено певні зміни в їхньому відмінюванні. Це пов'язано з тим, що норми української літературної мови мають динамічно стабільний характер. Науковці, які узагальнюють і закріплюють правила формотворення, обов'язково враховують як історичні, так і сучасні тенденції щодо розвитку граматичних одиниць.

Донедавна до *Ігоря* потрібно було звертатися *Ігоре*, а сьогодні – *Ігорю*. За всіма ознаками відмінювання це ім'я відбиває граматичну природу іменників чоловічого роду на зразок *кобзар*, *лікар*, які належать до другої відміни м'якої групи й мають закінчення -ю в кличному відмінку: *кобзарю*, *лікарю*. У новій редакції «Українського правопису» (2019) виправлено прикру помилку щодо імені *Ігор*: у кличному відмінку слово закріплено у вигляді *Ігорю* (пор.: у попередній редакції «Українського правопису» (1993) ця форма засвідчена як *Ігоре*).

Ім'я *Олег*, що так само належить до іменників другої відміни, але твердої групи, у кличному відмінку можна вживати у двох паралельних формах – *Олеже* й *Олегу*, хоч до 2019 року чинною була одна форма – *Олегу*.

Отже, сьогодні правильно звертатися до чоловіків так: *Ігорю* та *Олеже* (*Олегу*)!

Наталія ГОЛІКОВА,
д-р філол. наук,
професорка кафедри української мови

КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ

Є вулиця у нашому місті, де споруджено всього два будинки. Це в мікрорайоні колишнього шинного заводу. Люди чекали в черзі на своє помешкання більше двадцяти років. Уже й надію на новосілля втрапили, та все ж якось «зірки зійшлися», довелося таки керівництво заводу справу зі зведенням цих будівель до кінця.

Коли ж настав час отримувати ордери, майже всі майбутні жителі з розпачем зітхнули: «Чекали-чекали, а вимушені жити під могилою...». Забобони міцно вкорінилися в наше мислення: щоб жилося веселіше, то й назва вулиці має бути світлою та яскравою, «Сонячна», «Яблунова», «Малинова», наприклад, а не імені невідомого на той час нам Валер'яна Підмогильного.

Літературу Розстріляного Відродження наше покоління не вивчало, тож ім'я Підмогильного мало кому було відоме, хоч і наближався 100-річний ювілей від дня його народження. І не стороння людина він був на Катеринославщині, адже народився в селищі Чаплі, здобував освіту у Першому реальному училищі в Дніпрі (нині це один із навчальних корпусів ДНУ, що на проспекті Д. Яворницького, 36), яке, між іншим, майбутній письменник закінчив на відмінно. Надалі навчався з перервами на математичному та юридичному факультетах Катеринославського університету, вчителював у Павлограді та Катеринославі (викладав математику у школі, де нині знаходиться музей «Літературне Придніпров'я»).

Тож, аби якось заспокоїти наших новосельців, що це ж не дачне селище, а наше місто, а відтак чому б не уславити своїх славетних земляків, назвавши на їхню честь вулицю, чотура детално вивчати життєвий і творчий шлях Валер'яна Петровича Підмогильного. Вікіпедією ще на той час ми не користувались, тому звернулася спершу до енциклопедії, по-

У лютому українська громадськість відзначить 120-річний ювілей із дня народження видатного письменника Дніпропетровщини Валер'яна Підмогильного. З цієї нагоди в науковій бібліотеці університету вже готують книжкові виставки та літературні читання із залученням студентської молоді, а також інші цікаві заходи.

НА ВУЛИЦІ ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО

тім до книжкової полиці у науковій бібліотеці.

Чи можна декількома реченнями розповісти про цього талановитого письменника? В. Підмогильний є класиком позитивної української літератури. Його віртуозні переклади творів А. Франса, Вольгера, Мопассана, Дідро, Меріме, Флобера, Гюго, Доде і до-

нині вважаються завершеними та еталонними, тому переводяться численними видавництвами. Ще зі шкільних років автор почав друкувати свої коротенькі твори під псевдонімом Лорд Лістер. Подальша плідна літературна діяльність поєднувалася із учителюванням та роботою у вітчизняних видавництвах (у Києві письменник навіть працював бібліографом книжкової палати, у Харкові був консультантом з іноземної літератури при видавництві «Рух»). Своім духовним наставником Підмогильний вважав українського прозаїка-імпресіоніста М. Коцюбинського, а джерелом невичерпного натхнення – класичну французьку літературу. На початку 30-х років ХХ століття радість від творчості та улюбленої роботи загарякло людське горе – Голодомор. Політика колективізації привела українське село до голоду. Цю гірку ношу письменник сповна розділив зі своїм народом, він намагався правдиво відобразити емоційний та фізичний стан українців у своїх творах, долучався до організації ідаленького стражденних, а також колег-письменників, які не могли прогодувати себе та свої родини. Сучасник прозаїка згадує: *«Це врятувало багатьох від справжнього лиха. Валер'ян Петрович не шкодував для столової часту й зусиль. У нього були зв'язки з селами, він виїздив до своїх приятелів, щось*

там закуповував, вимінював, робив запаси, і ми почувалися за його спиною, як за надійною стіною». У ці роки також посилюлися репресії творчої та інтелектуальної інтелігенції України. Валер'яна Підмогильного, на жаль, не оминула доля жертви, хоча арешт письменника за звинуваченням в «участі в роботі терористичної організації, що ставила собі за мету організацію терору проти керівників партії» був очевидно безпідставним. 3 листопада 1937 року разом зі своїми колегами та однодумцями М. Зеровим, В. Поліщуком, М. Кулішем, Л. Курбасом Підмогильний був розстріляний в урочищі Сандармох (Карелія). Йому було лише 36 років.

У наш час життя і творчість письменника вже вивчають у школі та більш ґрунтовно – у вишах, тому віриться, що про нашого земляка будуть пам'ятати, а його творами захоплюватися та зачитуватися. Коли студенти-філологи нашої *Alma mater* приходять до філіалу бібліотеки, аби вкотре взяти книгу «Місто» чи «Невеличка драма» під час підготовки до практичних занять, то радо діляться цікавими історіями, що пов'язані з їхнім досвідом знайомства з творчістю В. Підмогильного (до речі, роман «Місто» потрапив у рейтинг 100 кращих творів вітчизняної літератури за версією українського ПЕН-клубу). І саме ці історії роблять письменника живим, малюють у нашій уяві картинку, як ще зовсім молодий, сповнений світлих мрій про майбутнє своє та країни Валер'ян Підмогильний поспішає на чергове заняття сходінками нашого університету. У студентів є навіть певний перелік «гріхів», за які вони можуть бути недопущені до іспиту з курсу «Історія української літератури». Непрочитаний роман «Місто» – один із них. «Без знання змісту та сюжету цього твору на екзамен вас не допустять», – посміхаються юні філологині. «Ніколи не

забуду, як на лекції наша викладачка, професорка Нінель Іванівна Заверталюк розповідала історію про те, як В. Підмогильний разом із товаришами вирішив удосконалити своє знання французької мови, звернувшись до послуг репетитора, – ділиться аспірантка кафедри української літератури Ольга Сидоренко. – Хоч репетитор і був французом, але виявилось, що Валер'ян Петрович знав мову краще за нього. Цей спогад завжди мотивує мене до вивчення іноземної мови. Приклад Підмогильного дуже надихає». Також студенти з особливою гордістю і трепетом розповідають про свій досвід постановки спектаклю за твором Підмогильного «Військовий літун» (студентський театр «Відлуння»).

Із нагоди 120-річного ювілею видатного письменника Дніпропетровщини в науковій бібліотеці університету вже готують книжкові виставки, літературні читання, інші заходи. Що ближче цей день, то більше непокоїть, чи знають жителі вулиці, яка носить ім'я цієї людини, про що непересічну особистість, чи читали його твори... Саме тому для мешканців цих двох будинків підготовані невеличкі аркушки з інформацією про ювілей видатного майстра української прози. Хочеться вірити, що ці маленькі оголошення про роковини пам'яті видатного письменника на під'їздах будинків на вулиці Валер'яна Підмогильного стануть першим кроком до розуміння, чому ми маємо пишатися своїм земляком, чому так почесно жити на вулиці, що носить його ім'я. Можливо, хоч хтось зазирне в інтернет або знайде дорогу до «аптеки душі», як у давнину називали бібліотеку, аби потримати в руках книгу майстра, що «дихає» часом, епохою, в якій жив і творив Валер'ян Петрович Підмогильний.

Ніна ДЬЯЧКОВА,
головна бібліотекарка наукової бібліотеки

КРАЦІ КУРАТОРИ -2020

У нашому університеті минулого року вперше було проведено конкурс «Краці куратор року Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара».

Учасниками стали педагоги, які мають не менше трьох років досвіду кураторської роботи та найвищі показники в забезпеченні керівництва студентською академічною групою, організації вирішення різноманітних навчальних і побутових проблем та змістовного дозвілля молоді, розвитку творчої, соціально зрілої, духовно багатой особистості, конкурентоспроможного фахівця з високим рівнем загальної культури.

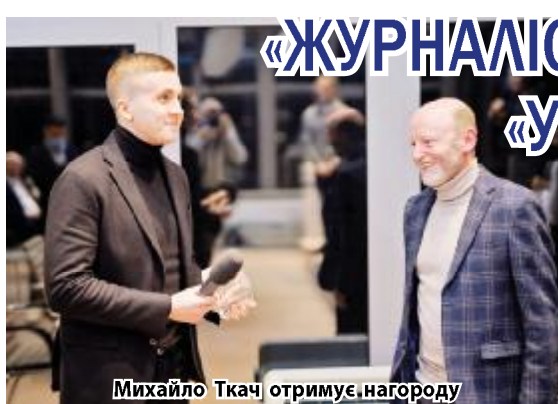
Зокрема, у загальноуніверситетському етапі конкурсу взяли участь: доцентка Олександра Двуреченська (факультет суспільних наук і міжнародних відносин, групи СМ-16-1, СМ-16-2), доцентка Тетяна Клименко (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства, група УТ-19-1), доцентка Наталія Кондратюк (хімічний факультет, групи ХТ-19-4, ХТ-16-3), доцентка Тетяна Турицька (факультет медичних технологій діагностики та реабілітації, група РФ-18-1), доцентка Ольга Шаф (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства, група УУ-18-1), професорка Алла Шевельова (факультет прикладної математики, група ПС-18-1).

За результатами комплексного оцінювання роботи кураторів рішенням конкурсної комісії у складі представників ректорату, профспілкового комітету, ради студентів і Центру гуманітарних проблем освіти та виховання молоді, переможцями визначено доцентку Олександрю Двуреченську (перше місце – 157,00 балів), професорку Аллу Шевельову (друге місце – 131,55 балів) та доцентку Ольгу Шаф (третє місце – 126,25 балів).

14 грудня перший проректор професор Олег Дробахін та голова конкурсної комісії, директор Центру гуманітарних проблем освіти та виховання молоді професор Валентин Іваненко привітали переможців і вручили їм грамоти та сертифікати на відповідні грошові премії. А доцентки Тетяна Клименко, Наталія Кондратюк та Тетяна Турицька були відзначені подяками.

Сергій ЛЯПІН, старший лаборант
Центру гуманітарних проблем освіти та виховання молоді

Михайло Ткач, відомий журналіст-розслідувач, випускник факультету систем і засобів масової комунікації нашого університету, отримав нагороду «Журналіст року» за версією «Української правди».

Михайло Ткач отримує нагороду

Виступаючи у 2019 році у Верховній Раді, Михайло Ткач відверто й чесно звернувся до влади з вимогою дотримуватися закону, який захищає професійну діяльність журналістів. Завершив промову Михайло перефразованою цитатою Вінстона Черчилля (*We Shall Fight on the Beaches* 1940), сміливим викликом тим, «хто вирішує державні питання на користь власних інтересів»: «Ми будемо знімати їх на пляжах, ми будемо знімати їх на узбережжях, ми будемо знімати їх у полях і на вулицях, ми будемо знімати на пагорбах. Ми будемо знімати. І ми ніколи не здамося».

Сьгодні Михайло Ткач представляє спільний проект Радіо Свобода та телеканалу «UA:Перший» – програму «Схеми», відому розслідуваннями фактів корупції у найвищих колах нашої влади. За проект «Коломоїський повертається» Михайло отримав престижну премію «Телетріумф» у номінації «Репортер» у 2016 році, у 2017 році журнал «Новое время» нагородив на-

шого випускника премією «Людина нового часу» у номінації «За гучні розслідування, які очищують Україну від корупції».

Із того часу підготовлено понад 50 резонансних розслідувань корупційних дій відомих чиновників: Михайло всебічно висвітлює та сміливо оприлюднює факти підкилимних домовленостей та непублічних зустрічей і переговорів українських топ-політиків. У 2011–2016 рр. журналіст співпрацював із «Українською правдою» як блогер: короткими дописами влучно були схарактеризовані і новоявні пастирі, і нечисті на руку спортивні функціонери, політики, дісталася й спадкоємцям родинних бізнесів депутатів та чиновників.

До 20-річного ювілею «Українська правда» започаткувала премію разом з Клубом читачів та *Editors Club*. Михайло Ткач став переможцем у номінації «Журналіст року».

«Вважаю, що наша країна припинить ходити по колу лише тоді, коли влада припинить себе ставити вище за закон. І я вважаю, що влада припинить ставити себе вище за закон лише тоді, коли будуть створені незалежні інституції, які контролюватимуть владу. І однією з таких інституцій я вважаю незалежну журналістику», – пояснив свою роботу Михайло Ткач, отримуючи нагороду.

Оксана ГУДОШНИК,
доцентка кафедри масової та міжнародної комунікації
Фото з сайту «Української правди»

ЗНАЙ НАШИХ

«ЖУРНАЛІСТ РОКУ» ЗА ВЕРСІЄЮ «УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ»

ДНІПРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
– щомісячна (крім серпня) газета
Дніпровського національного
університету ім. Олеся Гончара.

Т. в. о. редактора А. М. БАХМЕТЬЄВА
Фотограф С. О. ВЕЛІКОДІЙНИЙ
Засновник і видавець – Дніпровський
національний університет ім. Олеся Гончара.

Свідоцтво про державну реєстрацію
ДП № 2190-928ПР від 27 вересня 2017 р.
Адреса ДНУ ім. Олеся Гончара: 49010, м. Дніпро,
пр. Гагаріна, 72.

Газета виходить українською мовою. Обсяг – 1 дру-
кований аркуш. Друк офсетний. Ціна договірна.
Редакція не завжди поділяє думки авторів публіка-
цій. За точність наведених у статті фактів відповідає

автор. Редакція залишає за собою право літератур-
ного редагування і скорочення прийнятих для опу-
блікування текстів.

Претензії до публікації приймаються протягом
місяця. При передруках посилання на газету «Дні-
провський університет» обов'язкове.
Газета набрана і зверстана в редакції газети «Дні-
провський університет».

Адреса редакції: м. Дніпро, пр. Гагаріна, 72,
кім. 202. Тел. 374-98-20.
E-mail: uni-pres@365.dnu.edu.ua
Газета розміщена на сайті ДНУ ім. Олеся Гончара
за посиланнями: www.dnu.dp.ua/gazeta
Газета віддрукована у друкарні ПП «Ліра ЛТД»,
м. Дніпро, вул. Наукова, 5. Індекс 49010.
Зам. 009. Тираж 580.